

## **1) Postup prác pri riešení projektu u príjemcu a spoluprijemcu podpory:**

V súlade s cieľmi projektu sa riešitelia v prvej, výskumno-heuristickej fáze riešenia projektu (1. 10. 2013 – 1. 8. 2015) mali sústrediť na zber materiálu, výskum prameňov v archívoch a vymedzenie základných pojmov, resp. návrh predbežnej periodizácie.

Vzhľadom na krátkosť riešenia projektu v roku 2013 a výšku sľúbených záväzných výstupov a prínosov sa príjemca a spoluprijemca rozhodli sústrediť predovšetkým na vypracovanie týchto výstupov.

**Predbežné výsledky sa nám podarilo spracovať do šiestich štúdií, čím sme prekročili sľúbený počet.**

Všetci členovia riešiteľského kolektívu zahájili individuálne archívne výskumy, pričom sa sústredili hlavne na výskum materiálov dostupných na Slovensku (archívy Slovenského filmového ústavu a Audiovizuálneho fondu, štúdiám dostupnej literatúry a filmov, výskum produkčného a distribučného prostredia a pod.). Väčšina riešiteľov sa aktívne zapojila aj do organizácie popularizačných aktivít (šlo o zorganizovanie dvoch diskusií, ktorých cieľom bolo podporiť povedomie o riešenom projekte a tiež iniciovať nové diskusné platformy medzi filmovými teoretikmi a tvorcami).

Zapojili sme sa tiež do prípravy špeciálneho anglického čísla českého filmologického časopisu *Illuminace*, venovaného téme transnacionality v českej a slovenskej kinematografii. Zodpovedná riešiteľka vypracovala pre toto číslo štúdiu a je jeho spolueditorkou.

## **2) Rozbor výsledkov riešenia vzhľadom na stanovené ciele**

Na rok 2013 sme v rámci projektu plánovali publikovanie piatich prác, z toho dve mali byť publikované v recenzovaných a tri v nerecenzovaných periodikách a zborníkoch.

Skutočnosťou sa stalo vypracovanie šiestich prác. Z toho štyri práce boli uplatnené v recenzovaných domácich periodikách a zborníkoch, jedna v recenzovanom zahraničnom časopise a jedna z prác vyšla v odbornom časopise *Homo felix*, ktorý je aj jediným odborným časopisom o animovanom filme v strednej Európe.

Z hľadiska naplnenia obsahových cieľov projektu sú všetky práce zamerané na predkladanie predbežných výsledkov výskumu, alebo na formulovanie východísk pre ďalší výskum.

Vo svojej štúdií *Between the Center and the Margin: The Case of Slovak Cinema after 1989* sa **Jana Dudková (ÚDFV SAV)** zaoberá fenoménmi (chýbajúceho) stredu, izolácie a sebastrednosti v kontexte slovenskej kinematografie po roku 1989. Na príklade niekoľkých

hraných a dokumentárnych filmov ukazuje, ako boli trópy strediu využívané na lokalizovanie „národného“ v jeho neprítomnosti, aj ako upozorňovali na dvojtvárnu povahu centra, ktorý je vždy zároveň aj okrajom, hranicou, neurčitým priestorom mimo kategóriu národa a jeho špecifik. Trópy centra/periférie sú chápané ako odkazy na slovenskosť ako kategóriu, ktorá sa nedá jednoznačne definovať v rámci etnickej či štátnej identity, ale skôr odkazuje k (seba)traumatizujúcim aspektom slovenskej kultúry.

Vo svojej ďalšej štúdiu *Spoločnosť mimo režimu reprezentácie: slovenský film po roku 1989* sa **Jana Dudková (ÚDFV SAV)** sústreďí na možnosti teoretického uchopenia (súčasného slovenského) filmu ako obrazu spoločenských zmien. V úvode analyzuje chápanie filmového obrazu ako záznamu a symptómu v tradičnej filmovej teórii a následne analyzuje spôsoby, akými slovenský film tesne po roku 1989 rezignoval na svoju funkciu zaznamenávajúceho média, ale pritom si ponechával funkciu symptomatického obrazu spoločenských zmien – a to často až retrospektívne. Štúdia sa tiež sústreďí na formulovanie ďalších kritérií adekvátnosti obrazu spoločenskej reality: rýchlosť reagovania na spoločenské podnety, selektívnosť, tvorba žánrových a topických trendov, a pod.

**Václav Macek (FTF VŠMU)** vypracoval štúdiu o privatizácii Slovenskej filmovej tvorby (tzv. „Koliby“). Ide o zásadný príspevok k produkčným dejinám slovenskej kinematografie po roku 1989. Privatizácia Koliby sa dosiaľ neskúmala systematicky, V. Macek však po sústredenom výskume dostupných archívov a zapojení rozhovorov so svedkami zrekonštruoval priebeh privatizácie na dosiaľ najuspokojivejšej úrovni, pričom sa mu podarilo zbúrať aj niekoľko mýtov, šírených medzi filmovými historikmi a pracovníkmi.

V práci *Ruchy v slovenskom animovanom filme* **Eva Šošková (rod. Perďochová) (FTF VŠMU)** skúma zvuk ako špecifický výrazový prostriedok, pričom zároveň ponúka prehľad slovenského animovaného filmu od jeho počiatkov až po súčasnosť a načrtáva základné tendencie i rozdiely, ktoré súčasnú tvorbu, realizovanú prevažne novými generáciami absolventov VŠMU, odlišujú od tvorby predchádzajúcich generácií pred roku 1989.

**Martin Palúch (ÚDFV SAV)** sa vo svojej štúdiu *Prvé filmy dokumentaristov Jara Vojteka, Juraja Lehotského, Petra Kerekesa a Daniely Rusnokovej* venuje prvým významnejším autorským dokumentárnym filmom, ktoré predznamenal neskoršiu podobu dlhometrážnej tvorby významných slovenských dokumentaristov akými sú Jaro Vojtek, Juraj Lehotský, Peter Kerekes a Daniela Rusnoková. Práve v začiatkoch ich filmárskej praxe nachádzame zárodky neskorších režijných metodík a štýlov, ktorými sa každý jeden z autorov v neskoršej tvorbe vymedzuje voči ostatným a vytvára si svojbytný autorský rukopis. Všetci zmienení dokumentárni režiséri sú absolventmi Vysokého štúdia múzických umení v Bratislave a ich prvé filmy vznikali ešte počas štúdia v druhej polovici 90-tych rokov alebo na prelome tisícročia. V súčasnosti patria všetci štyria medzi výrazné autorské osobnosti v oblasti dokumentárnej tvorby na Slovensku.

**Mária Ferenčuhová (FTF VŠMU)** publikovala text *Animácia v (súčasnom) slovenskom dokumentárnom filme* venovaný prelínaniu postupov dokumentárneho a animovaného filmu. Text výrazne prispieva k teoretickému uchopeniu otázky rodovej kategorizácie filmu, ktorá je mimoriadne aktuálna na celosvetovej úrovni, keď súčasný vývoj dokumentárneho,

hraného aj animovaného filmu vedie k vzájomnému prelínaniu či fúzii. V kontexte slovenskej filmovej historiografie a teórie nebola táto otázka doteraz zodpovedaná na uspokojivej úrovni, Ferencuhovej text však okrem jej zásadného uchopenia má aj ďalšiu hodnotu: trend, ktorý sa objavil s filmom *Slepé lásky* J. Lehotského a v posledných dvoch rokoch sa stal v súčasnej slovenskej kinematografii neprehliadnuteľný, kladie do širšieho historického kontextu slovenských dokumentárnych filmov z 40. ale aj 70. rokov – teda do kontextu, ktorý ostal zabudnutý a ktorý autorka znovuobjavila na základe štúdia archívov Slovenského filmového ústavu.

Ako vidno, sústredili sme sa na publikovanie predbežných východísk výskumu, v rámci ktorých sme pokryli všetky zásadné kategórie filmu (hraný, dokumentárny a animovaný).

Okrem uvedených výstupov sme mali v pláne aj organizovanie jednej popularizačnej aktivity, ktorou mal byť okrúhly stôl venovaný iniciovaniu diskusie medzi odborníkmi, teoretikmi a tvorcami z oblasti filmu. Výsledkom bolo zorganizovanie dvoch podujatí.

Prvé z nich sa konalo 13. 12. 2013 v Bratislave, v rámci priestorov A4 s cieľom pritiahnúť nielen odborné, ale aj mladé laické publikum. Diskusia pod názvom *Podme hovoriť o... Kandidátovi* vznikla v spoluorganizácii s časopisom Kinečko a internetovým portálom Slovenský film. Šlo o diskusiu zameranú na formovanie pojmu „žánrového filmu“ na príklade nového slovenského filmu *Kandidát* (r. Jonáš Karásek, 2013), ktorej organizácia nadviazala na rozbiehajúci sa cyklus *Podme hovoriť o...* Cieľom cyklu je iniciovať chýbajúcu kultúru diskutovania o slovenskej kinematografii a jeho realizácia od začiatku počítala s kooperáciou s riešiteľmi projektu APVV-0797-12. Diskusiu s filmovými teoretikmi a tvorcami filmu *Kandidát* (spoluautorom scenára M. Havranom a režisérom J. Karáskom) moderoval člen riešiteľského kolektívu Marek Urban, organizovala ju ďalšia členka RK Eva Križková a aktívne sa jej zúčastnili ďalší členovia RK, a to Jana Dudková, Katarína Mišíková a Martin Šmatlák. V úvode diskusie riešiteľka nášho projektu Eva Križková v krátkosti prezentovala verejnosti aj samotný projekt APVV-0797-12 a jeho hlavné ciele.

Ďalšia popularizačná aktivita sa pod názvom *Študentské konfrontácie 2013* konala na pôde spoluriešiteľskej organizácie 19. 12. 2013. Jej cieľom bolo pod vedením pedagógov, riešiteľov projektu, iniciovať konfrontáciu študentov teoretického zamerania z Katedry audiovizuálnych štúdií s tvorcami bakalárskych a magisterských prác realizačných ateliérov Vysokej školy múzických umení v Bratislave. Výsledkom bolo podporenie nielen diskusie, ale aj vzdelávanie budúcich členov filmárskej komunity v konštruktívnej debate, najmä medzi tvorcami a kritikmi.

### **3) Zoznam výstupov a prínosov:**

Popularizačné aktivity:

- Diskusia *Podme hovoriť o... Kandidátovi*, 13. 12. 2013, Bratislava, a4

- Diskusia Študentské konfrontácie 2013, 19. 12. 2013, Bratislava, FTF VŠMU

Publikácie:

-ADE01 DUDKOVÁ, Jana. *Between the Center and the Margin : The Notion of Central Europe in Slovak Cinema after 1989*. In *Illuminace : časopis pro teorii, historii a estetiku filmu*, roč. 25, č. 4, 2013. ISSN 0862-397X.

- AED01 DUDKOVÁ, Jana. *Spoločnosť mimo režimu reprezentácie: slovenský film po roku 1989*. In *Postavenie divadla v spoločnosti : zborník referátov z X. medzinárodnej Banskobystrickej teatrologickej konferencie v cykle Dnes a tu*. Zostavil Andrej Maťašík. - Banská Bystrica : Fakulta dramatických umení Akadémie umení, 2013, s. 312-331. ISBN 978-80-89555-27-7.

- ADFB01 PALÚCH, Martin. *Prvé filmy dokumentaristov Jara Vojteka, Juraja Lehotského, Petra Kerekesa a Daniely Rusnokovej*. In *Slovenské divadlo*, roč. 61, č. 4, 2013, s. 421 – 434. ISSN 0037-699X.

- AED02 MACEK, Václav. *O privatizácii filmového štúdia v Bratislave*. In *Studia russico-slovaca*, 2/2013. Zostavila Eva Kollárová. – Ružomberok : Katolícka univerzita v Ružomberku, 2013. ISBN- 978-80-561-00837.

- ADFB02 ŠOŠKOVÁ PERĎOCHOVÁ, Eva. *Ruchy v slovenskom animovanom filme*. In *Slovenské divadlo*, roč. 61, č. 4, 2013, s. 435 – 446. ISSN 0037-699X.

- BDFB02 FERENČUHOVÁ, Mária. *Animácia v (súčasnom) slovenskom dokumentárnom filme*. In *Homo felix*, roč. 4, 2013, č. 2, s. 20-25.

- BDFB03 ŠOŠKOVÁ, Eva (FTF VŠMU). *Mapy malých a veľkých dejín*. In *Frame / Kino-Ikon*, 2013, č. 2, s. 216-217. ISSN 1338-2268.

- BDFB04 ŠOŠKOVÁ, Eva (FTF VŠMU). *Helena Slavíková-Rabarová*. In *Homo Felix*, 2013, roč. 4, č. 2, s. 38-45. ISSN 1338-2268.